

Prof. Wiktor Oktaba

(1920-2009)

Wiktor Oktaba urodził się 16.04.1920 r. w Kijowie. W 1938 r. ukończył Miejskie Gimnazjum Męskie im. płk. Leopolda Lisa-Kuli w Warszawie i rozpoczął studia matematyczne w Uniwersytecie Warszawskim. W latach 1944-1947 kontynuował studia matematyczne na Uniwersytecie Marie Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Pracę naukową rozpoczął już w 1945 r., kiedy jako student drugiego roku został asystentem prof. M. Biernackiego w Katedrze Matematyki w UMCS. Po obronie pracy doktorskiej *On the linear hypothesis in the theory of normal regression* w 1957 został kandydatem nauk matematycznych na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii w UMCS. W 1961 r. został docentem, w 1966 r. – profesorem nadzwyczajnym, a w 1971 r. – profesorem zwyczajnym.

Działalność naukowa prof. Oktaby związana była z lubelskim ośrodkiem naukowym: do 1955 r. z UMCS, a następnie z Wyższą Szkołą Rolniczą (późniejszą Akademią Rolniczą i Uniwersytetem Przyrodniczym). Prowadził także zajęcia w Politechnice Lubelskiej, Akademii Medycznej i Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. W roku akademickim 1959/1960 wyjechał, jako stypendysta Fundacji Rockefellera na staż naukowy do Ames w Iowa State University. Spotkał tam twórców modeli liniowych i układów eksperymentalnych: O. Kempthorna, B.V. Shaha, T.A. Bancrofta, G. Zyskinda, J.N.K. Rao oraz D. Hartleya.

Tematyka badawcza Profesora obejmowała m.in. estymację oraz testowanie hipotez w regresji liniowej, estymację komponentów wariacyjnych, analizę modeli nieortogonalnych, modeli Gaussa-Markowa, wielozmiennych modeli Zyskinda-Martina oraz analizę danych z brakującymi obserwacjami. W 1958 r. przetłumaczył cenioną książkę H. Cramera *Mathematical Methods of Statistics*. Był autorem 5 podręczników oraz około 220 prac naukowych z matematyki, statystyki matematycznej i doświadczalnictwa rolniczego. Wydał 8 słowników wielojęzycznych i 7 książek popularno-naukowych.

W 1952 r. prof. Oktaba został kierownikiem Katedry Statystyki Matematycznej na Wydziale Rolnym UMCS, którą tworzył od podstaw i którą kierował przez 38 lat (z chwilą powstania Wyższej Szkoły Rolniczej katedra przerodziła się w Instytut Zastosowań Matematyki, a obecnie nosi nazwę Katedry Zastosowań Matematyki i Informatyki). Wychował liczną kadrę statystyków i biometrów, współtworząc polską szkołę statystyki matematycznej i teorii eksperymentu. Wypromował 17 doktorów. Od 1952 r. Profesor rozpoczął prowadzenie wtorkowych seminariów dla pracowników Katedry, które trwają do chwili obecnej. Ogromną zasługą Profesora było stworzenie ośrodka informatyki, który do 1999 r. był częścią Katedry. W latach 1960-1962 był prodziekanem, a następnie dziekanem Wydziału Rolniczego (1962-1966) oraz prorektorem ówczesnej Wyższej Szkoły Rolniczej (1968-1969).

Ogromną zasługą prof. Oktaby był współudział w utworzeniu w 1959 r. Polskiego Towarzystwa Biometrycznego oraz czasopisma *Colloquium Biometricum*, wydawanego nieprzerwanie od 1970 r., którego Profesor był redaktorem naczelnym (do 1994 r. czasopismo nosiło nazwę *Colloquium Metodologiczne z Agrobiometrii*). Był także członkiem Komisji Statystyki Matematycznej Komitetu Matematyki PAN. Za swoją pracę otrzymał 56 orderów i nagród, m.in. Krzyż Komandorski, Oficerski i Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski oraz Złotą Płytę za osiągnięcia w statystyce matematycznej, przyznaną przez the American Biographical Institute w Raleigh w Północnej Karolinie.

Prof. Oktaba był żonaty ponad 60 lat z Janeczką i miał dwoje dzieci: córkę Hanię i syna Andrzeja. Zmarł w niedzielę 6 września 2009 roku, w przeddzień rozpoczynającego się 39. Międzynarodowego Colloquium Biometrycznego, które akurat tego roku odbywało się po raz pierwszy w jego ukochanym Kazimierzu Dolnym nad Wisłą. Został pochowany w dniu 9 września, na cmentarzu w tymże Kazimierzu, kiedy konferencja się kończyła. Uczestnicy konferencji mogli towarzyszyć Profesorowi w ostatniej drodze, oddać mu hołd i podziękować za życie poświęcone bez reszty matematyce, statystyce matematycznej i biometrii.

Zofia Hanusz i Joanna Tarasińska